

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

"Незалежнасць — найвялікшы здабытак любога народа, у тым ліку і беларускага. І мы будзем яе берагчы, будзем за яе змагацца так, як гэта рабілі нашы гераічныя продкі".

7
Які гала-канцэрт падрыхтаваў да Дня Незалежнасці Вялікі тэатр?

5
Якія арыгінальныя рэчы Янкі Купалы дэманструюцца на выставе ў Музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны?

4
Сярэдні сын Якуба Коласа знік без вестак у першым месяцы Вялікай Айчыннай. Як ушаноўвалі яго памяць сёлета?

3
ліпеня
Дзень
Незалежнасці
Рэспублікі
Беларусь

СА СВЯТАМ, БЕЛАРУСЬ!

Паважаныя калегі! Дарагія сябры!

Сардэчна віншую вас з Днём Незалежнасці — святам, якое стала непахісным сімвалам свабоды нашай Радзімы, міру на нашай зямлі!

Гэты святы для кожнага беларуса дзень непарыўна звязаны з бессмяротным подзвігам нашых дзядоў і прадзедаў, якія абаранілі Бацькаўшчыну ад карычневай чумы фашызму! Іх незабыўныя мужнасць і гераізм, вернасць доўгу заўсёды застануцца прыкладам сапраўднай, шчырай любові да Айчыны!

Жадаю з гонарам захоўваць і прымнажаць слаўныя традыцыі нашых продкаў! Хай над роднай Беларуссю заўсёды будзе чыстае мірнае неба і людзі на нашай зямлі будуць шчаслівыя! Моцнага здароўя, невычарпальнай стваральнай энергіі, дабрабыту вам і вашым блізкім!

**Міністр культуры Рэспублікі Беларусь
Анатолій МАРКЕВІЧ**

Сімвал свабоды і міру

Заўтра наша краіна адзначыць гадоўнае дзяржаўнае свята — Дзень Незалежнасці. Дата вызвалення сталіцы ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў стала сімвалам міру і свабоды для розных пакаленняў беларусаў. Традыцыйна жыхары розных куткоў рэспублікі адправіцца да шматлікіх манументаў ушанаваць памяць абаронцаў.

Святкаванні пачынаюцца ўжо сёння. У Палашы Рэспублікі абудзецца ўрачысты сход і канцэрт майстроў мастацтваў “Беларусь, я люблю цябе”. Сёлета ён у абноўленым фармаце, да падытоўкі прыгінтулі малалых рэжысёраў. На сцену выйдзю рэгіянальныя калектывы, вопытныя артысты і малалыя выканаўцы. “Гэтым канцэртам арганізатары хочучь падкрэсліць, што патрыятызм — гэта не проста палітычны прыпынак, а прывязанасць да Радзімы і аднасця сёй”, — адзначыла начальнік Упраўлення дзяржаўных спецыяльных культурных мерапрыемстваў Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Іна Адамовіч

Непасрэдна ў Дзень Незалежнасці ўсю краіну ахопіць урачыстасць: ускладненне кветак да манументаў, канцэрты, выставы, сустрэчы моладзі са старэйшым пакаленнем, якое пампае трагічныя падзеі Вялікай Айчыннай вайны. Таксама ва ўсёх рэгіёнах абудзецца прэм’ера кінастужкі “Папярэ”, выпушчанай нацыянальнай кінастудыі

“Беларусьфільм”. Самыя маштабныя мерапрыемствы запланаваныя ў Мінску і прыстапным рэгіёне. На Кургане Славы адзначыць завяршэнне акцыі “Дарогамі мужнасці”, якая ахапіла 27 гарадоў, пасёлкаў і вёсак, адзначаючых ганаровым выспедам “За мужнасць і стойкасць у гады Вялікай Айчыннай вайны”. У імяўскай Анатолія Маркевіча стварылі маладога пакалення, ветэраны і старажытныя каманды беларуска-расейскага патрыятычнага праекта “Цягнік Памяці”.

У Вялікім тэатры Беларусі пройдзе ўшанаванне дзеячў айнаўнай культуры. Гэту традыцыю летась запусціў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка. У фэст тэатра разгорнецца выстава аб дасягненнях майстроў, якія атрымаюць узнагароды. У праграме святочнага вечара — папулярныя класічныя творы.

Завяршыць святочны дзень гала-канцэрт “Наша памяць машэйная за час” для сталы “Мінск — горад-герой”. Прагучыць вядомыя і новыя песні папулярных выканаўцаў і творчых калектываў з усёй краіны ў суправаджэнні Прэзідэнцкага аркестра Рэспублікі Беларусь. Кульмінацыйны імпрэза стане акцыя “Заспяваем гімн разам”, а фінальнай кропкай а 23-ій гадзіне будзе феерычна ва ўсёх рэгіёнах рэспублікі.

Увага да экспарту адукацыйных паслуг

29 чэрвеня абдулася чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча з начальнікамі Упраўлення і аддзельцаў міністэрства. З дапамогай сродкаў відэасувязі ўдзел у нарадзе ўзялі таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Адным з важных пытанняў, якое абмяркоўвалася падчас нарады, было пытанне, звязанае з планами ўвядзення на Буйніцкім полі музея, які б дэманстраваў наведальнікам геранічныя падзеі абароны Магілёва першых месяцаў вайны. Сёння прапрацуёўца праект стварэння яго на бліжэйшай да мемарыяльнага комплексу тэрыторыі.

Вялікая ўвага на нарадзе была нададзена тэме экспарту адукацыйных паслуг для замежных студэнтаў. Былі заслушаны рэктары Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, БДАМ, БДУКІМ, дырэктары Мінскага каледжа імя Глебава, Рэспубліканскай гімназіі-каледжа пры БДАМ.

Кіраўнікі назвалі канкрэтныя лічыбы па прыярытэтных сродках у бюджэце дзяржавы, павышэнні даходаў публічнага і прыватнага і на будучы год. Акрамя таго, па гэтай тэме былі заслушаны начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Анатолій Маркевіч таксама засяродзіў увагу прысутных на неабходнасці добраабудавання Галычанскага замка. Было папраслена, што, нягледзячы на тое, што для яго аднаўлення выдзяляюцца дзяржаўныя сродкі, аб’ект, на жаль, знаходзіцца ў недагледжаным стане. Міністр адзначыў, што пасля ідэаўнага наведвання Галычанскага замка ён не заўважыў істотных слюдоў даваўлення яго да ладу з часу дэстаўняа Візугі (фотафакт “К” — на старонцы 16).

З удзячнасцю Песняру

80 гадоў таму не стала пераага народнага паэта Беларусі Які Купалы. Абставіны яго гібель дагэтуль застаюцца таямніцай. На Байсковых могілках у дзень памяці паэта, 28 чэрвеня, адбыліся жальбіны. Да помніка класіку ляглі белыя ружы — яго любімыя кветкі.

Ушанаваць памяць творцы прайшлі прадстаўнікі Міністэрства культуры, супрацоўнікі Дзяр-

жаўнага літаратурнага музея Які Купалы, сучасныя беларускія яго гібель дагэтуль застаюцца таямніцай. На Байсковых могілках у дзень памяці паэта, 28 чэрвеня, адбыліся жальбіны. Да помніка класіку ляглі белыя ружы — яго любімыя кветкі.

ні няпросты час пераконваешся, наколькі надзеянні жыцця Які Купалы. Калі чытаеш яго адурачэнні і боль, і гравісць, і ўпаўнёўненні. Яго служэнне роднай зямлі, роднай літаратуры — самыя ярковыя прыклады для нас, — адзначыў на жальбінах старшыня Мінскага гарадскога аддзялення Саюза пісьмнікаў Беларусі Міхась Пазнякоў.

А праз дзевяць дзён (таксама магія лібаву) — гадзіна нараджэння класіка. 7 ліпеня ў парку імя Які Купалы абудзецца ўрачыстая шчырмаю ўскладненіа кветак да помніка народнаму паэту. Да мерапрыемства далучацца прадстаўнікі Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, міністэрстваў культуры, адукацыі і інфармацыі, Мінскага гарвыканкома, члены творчых саюзаў, супрацоўнікі ўстаноў культуры і адукацыі.

Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Па месцах агульнай памяці

Беларускі і расійскія старшакласнікі, усяго 200 чалавек, далучыліся да патрыятычнага культурна-адукацыйнага праекта “Цягнік Памяці”.

Акцыя прысвечана Году гістарычнай памяці ў Беларусі. Яе ініцыявалі глянвы верхніх палат парламентаў двух краін — старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Наталя Качанова і старшыня Савета Фэдэрацыі Фэдэральнага сходу Расійскай Федэрацыі Валіяніна Матвіенка.

— Калі скажацца інфармацыя, з’яўляюцца фэйкі і хлусня, а нас вельмі важна захаваць памяць пра тых трагічных падзеі, якія перажыў у гады вайны наш народ. Наша задача — зрабіць усё, каб

памяць перадавалася з пакалення ў пакаленне, дзеля таго каб захаваць мір на нашай зямлі. Нічога чалавечу не патрэбна, калі няма міру і спакою, — падкрэсліла Наталя Качанова на старце акцыі.

Пасажыры “Цягніка Памяці” наведвалі знакавыя гарады на тэрыторыі абедвух дзяржаў, пазнаёмліліся з месцамі бававой славы і музеямі. На кожным прыпынку ўдзельнікам падавалі знакі гарадоў, якія размешчаны на адмысловым стэндзе. Маршрут пабудаваны ў хроналагічнай паслядоўнасці падзеі Вялікай Айчыннай вайны. Такім чынам, першым пунктам стаў Брэст. Там для школьнікаў правілі экскурсію па мемарыяльным комплексе “Брэсцкая крэпасць-герой”. Затым падзеі акцыі далучыліся да мітыну-рэквіема, прысвечанага Дню ўсенароднай памяці ахвар Вялікай Айчыннай вайны і генэралу беларускага народа, а на світанні назіралі пра рэканструкцыя абароны чытадзлі.

Далей цягнік прайшоў праз Гродна, Віцебск, Смаленск, Рэжў, Вязьму, Кубінацы, Маскву, Санкт-Пецярбург, Вілікі Ноўгарад, Пскоў, Оршу, Магілёў, Гомель.

Сімвалічна, што заўтра, у Дзень Незалежнасці, “Цягнік Памяці” прыбудзе ў беларускую сталіцу, калі Беларусь будзе адзначаць па-сапраўднаму вялікае свята.

Фота з сайта sb.by

Газета — рэгіёны — чытач

Неўзабаве абудуцца важныя для краіны брэндывыя культурныя мерапрыемствы “Купалы”, “Александрый збор сярбоў” і “Міжнародны фестываль мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”. Што арыянальнага і цікавага надчас правядзення гэтых сват убачыць госці з беларускіх куткоў і з замежжя?

Алег Стальмоўскі, начальнік ўпраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкома: — Магілёўскі аблвыканкам сумесна з Міністэрствам культуры зрабілі ўсё надзежнае, каб правесці свята “Купалле” (“Александрый збор сярбоў”) на годным высокім узроўні. У мінулыя суботу пытанне падытоўкі да гэтага свята разглядалі на арганізацыйным камітэце наменскіх Прэм’ер-міністра Ігар Пятрышэнка, міністра культуры Анатолія Маркевіча і губернатара Магілёўскай вобласці Анатоль Ісачанка.

Наведальнікам свята чакае разнастайная праграма. З’яўляюцца гэсцей будзем выступленіямі артыстаў Магілёўскай і Віцебскай філармоній, традыцыйным горадам майстроў, шыркам шапта, які змесціцца ў вялікім шатры, гандлёвыя пляцоўкам. Дарэчы, на пляцоўках ля ўваходу на фэст госці свята змоуць набыць для себе і сваіх родных футбалкі і бейсболкі ад “Мерч Першага”.

Падрыхтаваў Павел САЛУЎЭ

Не лішне дадаць, што да нас на гандлёвыя пляцоўкі прыедуць партнёры з Казахстана, Пажыжэскай і 13 рэгіёнаў Расіі, у тым ліку з Якуціі і Ханты-Мансійска. Завяршыцца купальскае свята вялікім гала-канцэртам з удзелам беларускіх і расійскіх зорак эстрады і дэкарацый са спаборніцтвам лепшых дыджэяў.

Глеб Ланішч, дырэктар дырмій Міжнароднага фестываля мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”: — Дыржкія фестываля рыхтуецца да прыёму шматлікіх гэсцей, а гарадскімі і абласнымі сёламі робяцца апошняя крокі па добраабудаванні фестывальнай пляцоўкі. Праграма нашага знакамітага свята будзе пашырана, вялікая, падрабязнай пазнаёмліцца з ёй можна на сайце фестываля (fest-sbv.by).

Вось ужо 31 год мы робім намаганні, каб з’явіць публіку, і ў гэты раз таксама зробім апапедным захадам. Напрыклад, у нас чакаеца вялікі сумесны праект з Белдзяржцаркам, для тэатраляў з адукацыйнай праграмай выступіць спецыялісты з ТПТСа, а на юбелійным, дваццатым конкурсе дзіцячага мастацтва мы ўпершыню ўручым узнагароды імя кампазітара Ігара Лучанка.

Міхаіл Савіцкі і Мінск

У год гістарычнай памяці, напярэддзі Дня Незалежнасці ў Мінску на Камсамольскай адбылося адкрыццё шпотадовага выставачнага праекта “Мастак і горад”. Аднаццаццаты сезон праекта прысвечаны творчасці Героя Беларусі, народнага мастака Беларусі Міхаіла Савіцкага.

Экспазіцыя налічвае 34 работы, з іх 15 — аўтарства самога Міхаіла Савіцкага, а 19 — яго вучняў. Амаль 30 гадоў жыцця мастак прысвёціў пелагагічнай дзейнасці. У 1981 годзе дзякуючы яго намаганням у Мінску з’явіліся Творчыя акадэмічныя май-

стэрскія атымапы, графікі і скульптурныя. Тут атрымаў пашырэньнем адукацыю некалькі пакаленняў таленавітых беларускіх мастакоў. — Імя Міхаіла Савіцкага — знавае для беларускага вялічэнага мастацтва. У творах жыццёліца адлюстраваны не толькі яго асабісты лёс, але і важныя гістарычныя падзеі, якія выпалі на долю ўсяго беларускага народа пераважна ў другой палове XX стагоддзя. Асноўныя тэмы яго творчасці — трагедыя Вялікай Айчыннай вайны, партызанскіх рук, мірнае жыццё і стваральная праца, маўшэрства, біблейскія сюжэты, экалогія і чарнобыльска

тэжнічаная катастрофа, — расказвае Галіна Ладзіскава, дырэктар Музея гісторыі горада Мінска. — Работы вучняў Міхаіла Савіцкага, прадстаўленыя ў праекце “Мастак і горад”, належаць вытунікам Творчых акадэмічных майстэрняў. Дзякуючы праекту “Мастак і горад” у мінчан і гэсцей сталіцы з’явілася выдатная традыцыя пачынаць летні сезон прывяртытых прагулак па горадзе з наведвання спецыялізіаў беларускіх мастакоў. Экспазіцыя будзе працаваць у Мінску на пешаходнай вуліцы Камсамольскай да канца верасня.

Уладзіслаў Нікольскі: — У нашай установе створаны ўсе ўмовы для працы малалых спецыялістаў. Нам дапамагаць з афармленнем пятаўмантаў, з афармленнем ладу кветкам. Ёсць пелагагі, да якіх заўсёды мау прыйсці ўскладненыя нейкія пытанні. І кіраўніцтва каледжа робіць усё, каб пелагагі маглі сябе рэалізаваць. Вядома, складанасці выклікала афармленне дакументаў, а таксама арганізацыйныя моманты. Калі вучыцца ва ўніверсітэце, абмяркоўвалі гэтыя пытанні, але на працы ўсё аказалася больш складаным. Добра, што ёсць калегі, якія заўсёды гатовыя даць параду.

Лізувета Панова:

— Каледж імя Скалакоўскага стаў мамі першым працоўным месцам. Калі шла сюды, нават не чакала, што мне так пашануе. З першых дзён мне прыйшлі ў калектыве, адразу ўсё патлумачылі. Калектыву імякнута дапамагаць з арганізацыйнымі пытаннямі, з афармленнем ладу кветкам. Ёсць пелагагі, да якіх заўсёды мау прыйсці ўскладненыя нейкія пытанні. І кіраўніцтва каледжа робіць усё, каб пелагагі маглі сябе рэалізаваць.

Паліна Крэс:

— Умовы для малалых спецыялістаў даволі станоўчыя, аднак заўсёды ёсць да чаго імкнуцца. Я ўжо мау попыт працы ў розных сферах і на новым месцы з імякнута не сустракалася. Каб палепшыць адаптацыю, патрэбна свочасовава дапамога старэйшых калег. А сустрэча з міністрам культуры пакінула добрыя ўражанні, мы атрымалі вычарпальныя адказы на свае пытанні.

Падзеі, факты, каментарыі

Напярэдадні Дня Незалежнасці ў беларускай сталіцы прайшоў традыцыйны Рэспубліканскі балъ вышукнікоў ВВУ. Мерапрыемства наведваў Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка. Ён звярнуўся да ўсёх малалых беларусаў, якія скончылі сёлета інстытуты і ўніверсітэты, і адзначыў, што будучыня Беларусі, устойлівасць яе эканомікі залежыць менавіта ад кампетэнтнасці і правітасці моладзі.

— “Любоў да роднай зямлі, беларэўскія адносіны да традыцый гістарычнай памяці, стварэнне залогама не проста захавання напмы, але і ўзмацнення ролі і голасу Беларусі ў глабальным міжнародным шмагталосці”, — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы заўважыў, што кожнае пакаленне праходзіць свае выпрабаванні: нехта перажывае рэвалюцыі, банды ж вышукнікоў, як і Прэзідэнт, прайшлі праз складаныя 1990-я.

Аляксандр Лукашэнка заклікаў вышукнікоў, што б ні адбылася ў бліжэйшай будучыні, памятаць: побач з імі моладзі, якія ўжо навучыліся на ўласным прыкладзе праходзіць складаныя жыццёвыя перыяды.

На думку Кіраўніка дзяржавы, малалым, амбшійным, упэўненым у сабе людзям патрэбны такі выклік: “Таму што ўсё, звязанае з рызыкамі, — гэта яшчэ і вельмі вялікая магчымасці”.

“Абсалюта ўпэўнены, што сплёў вашай малодасці, бацькоўскага вопыту стане той сілай, якая даць магчымасць нам у гэты бурны час спакойна і мерна выйсці на новы этап развіцця”, — падкрэсліў Кіраўнік дзяржавы.

*** Намеснік Прэм’ер-міністра Ігар Пятрышэнка наведваў будаўнічую пляцоўку аб’екта Нацыянальнага дзіцячага тэатрапарку ў Мінску.

Паводле слоў Ігара Пятрышэнка, за першыя шэсць месяцаў 2022 года ўжо каля 240 вучняў прайшлі на вучанне ў тэатрапарку, у тым ліку 36 з сельскіх школ. “Прыемна, што ёсць тэндэнцыя павелічэння цікавасці дзіцей з сельскай мясцовасці: яны маюць доступ, апапедную падытоўку і талент, каб прайсці курс навучання ў дзіцячым тэатрапарку”, — сказаў віцэ-прэм’ер. Сёлета ў правільна праёмы з’явілася навацыя: навучэнцы акцыі павышэння якасці курсу навучання ў дзіцячым тэатрапарку, па накіраванні наглядальнай моладзі могуць пераходзіць у вышэйшыя навучныя ўстановы, літзі і стварыць спецыяльныя навучныя ўстановы без задчы ўступных іспытаў.

*** Міністр замежных спраў, старшыня Нацыянальнай камісіі Рэспублікі Беларусь па справах UNESCO Уладзімір Максіі накіраваў зварот кіраўнікам нацыянальных камісій па справах UNESCO замежных краін у сувязі з будаўніцтвам Польскай плота на тэрыторыі Савета вялікага еўрапейскага раліктавага лесу, аб’екта Суветнай спадчыны UNESCO “Белавеская пушча”.

“Белавеская пушча — гэта апошні ў Еўропе і самы вялікі перабытны раўнінны лес, які да нашых дзён захаваўся ў пераходным выглядзе і ўключае шырокія некрэнтныя ўчасткі стараўзроставаў лясой. Стварэнне штучнай пераходнага на тэрыторыі аб’екта парушае прынцып свабоднага перамяшчэння біялагічных відаў і ўяўляе сур’ёзную пагарзу ўстойлівому існаванню і захаванню папулярнага звароў”, — адзначыў міністр.

Стан захаванасці трансгранічнага аб’екта Суветнай спадчыны “Белавеская пушча” будзе разглядзены Камітэтам Суветнай спадчыны на 45-й сесіі.

*** У Гродна праходзіць ІХ Форум рэгіянаў Беларусі і Расіі. ВВУ Беларусі і Расіі на палях гэтага Форуму падпішучь больш як 40 дагавораў, павелічыў першы намеснік міністра адукацыі Беларусі Ірына Старавойтава.

Супрацоўнікі Рэспублікі Беларусь з расійскімі рэгіёнамі адносіцца да прыярытэтных напрамкаў фундаментальна-навуковага ўзаемадзеяння і службў фундамента гандлёва-эканамічных, навукова-тэхнічных і сацыяльна-культурных аносін. Адзначу, што на палях толькі гэтага форуму будзе падпісана больш як 40 дагавораў. Прыярытэтнымі напрамкамі супрацоўніцтва ў сферы адукацыі застаюцца: ралізацыя малаліснай навуковай і пелагагічнай працы і стварэнне сумесных праграм абменаў, павышэнне акадэмічнай мабільнасці навуковай і пелагагічнай работнікаў, далейшае ўдасканаленне і збліжэнне сістэм адукацыі Саюзнай дзяржавы, стварэнне механізма сумеснай акадэмічнай ўстаноў вышэйшай адукацыі”, — павелічыла Ірына Старавойтава.

Апалены золак

Слова пра Юрку, Коласава сына

У год юбілею народнага паэта Беларусі Якуба Коласа мы ўспомінаем яго не толькі як вядомага пісьменніка, поэта, вучоўнага, перакладчыка, педагога і дзяржаўнага дзеяча, але і як добразычлівага, шчырага чалавека, любячага мужа, бацьку і дзядулю.

Юрка

...Ёсць у Коласавым садзе невялікі астравок, імя якому — Памяць. Сярод чатырох дубоў, пасаджаных працавітымі рукамі Песняра, расце дрэва ў гонар сяроднага сына Юрка, які гераічна абараняў Радзіму ў 1941 годзе, але, на вялікі жаль, так і не вярнуўся з ратных пацёў — знік без вестак у першыя месцы Вялікай Айчыннай вайны.

“Мне боль някучы сэрца гложыць, / І сына ўспомню я свайго. / А дзе магілянка яго, / Мне адказаць ніхто не можа”, — пісаў няўшчыні бацька ў пачатку “Рыбакова хагата”. Бясконная колькасць лістоў, напісаных Юрка, засталася без адказу. Да каго толькі не звяртаўся Канстанцін Міхайлавіч у пошуках сына! Нават выступіў у 1942 годзе на радыё са зваротам да яго: “Куды ён ідзе, ўспомінаюць тэба, мільяны, / Уместе с матэрыю і твоямі братамі. Ты жывешь в наших сэрцах”.

Але, на жаль, усе высілкі былі марнымі.

КАБ СЯМ'Я ЗЛУЧЫЛАСЯ...

Якуб Колас балюча перажываў, што няма той мясіцы на зямлі, куды можна прыйсці, пралічы шчырую бацькоўскую сялаз і ўшанаваць памяць аб любімым сыне.

Сімвалічна, што сёлетая — у Год гістарычнай памяці і напярэддні Дня Незалежнасці — дзякуючы намаганням Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа на Вайсковых могілках Мінска побач з помнікаў Якубу Коласа і яго родным з'явілася памятная дошка ў гонар Юрыя (Георгія) Мішкевіча.

“1 мая 2022 года споўнілася 105 гадоў з дня нараджэння Юрыя Мішкевіча. І вось я гляджу на гэты мемарыяльны комплекс і бачу Якуба Коласа, які пра 11 гадоў пасля смерці жонкі прыйшоў да сваёй любімай Марусі. У 1906 годзе знайшоў тут спячучы іх старэйшы сын Давіда Канстанцінавіч. Два гады таму — малодшы Міхась. І пяцёр дошка ў гонар Юрыя сведчыць, што ўся сам'я злучылася, і яны ўсе разам ляжыць да зор”, — такія пранізілыя словы сказала ўнучка Якуба Коласа Вера Давідаўна Мішкевіч на шчыромні ўрачыстага адкрыцця памятнай дошкі, калі раптам аглухнуўшы званы Шарквы Святога Блавагенаўна Князя Аляксандра Неўскага.

Куратар праекта — галоўны захаваўнік фонду Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа, праўнучка

Песняра Васіліна Валер'еўна Мішкевіч — у правое для “К” адзначыла: “Юрыя Мішкевіч быў адным з многіх, хто не вярнуўся, чыё жыццё адабрала Байлітанская вайна. Сюды, на Вайсковыя могілкі горада Мінска, прыходзіць, каб адцьві данину памяці вайскоўцам, якія змагліся за незалежнасць нашай краіны. Цяпер, дзякуючы памятнаму знаку, ёсць месца, дзе можна ўгадаць і мужана сына Песняра, і расказаць пра трагічную старонку жыцця сям'і класіка. Боль аб Юрку, аб жонцы, якая “згарэла” ў перажываннях за сына і лёс роднай зямлі (спадарожніцы паэта не стала 21 мая 1945 года), Якубу Коласа насуў у сэрцы да апошніх дзён свайго жыцця”.

ФІЛАСОФСКІ СЭНС МАКСІМА ПЕТРУЛЯ

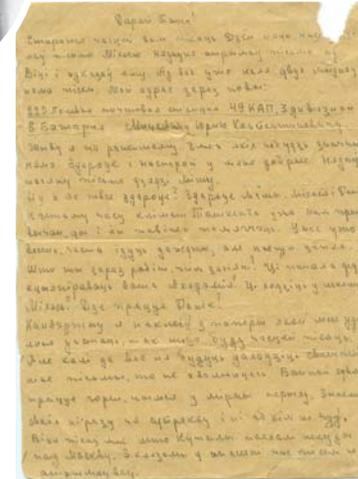
Аўтар мастацкага раўняння дошкі — вядомы беларускі скульптар, член Беларускага Саюза мастакоў Максім Пятруля. Скульптурныя кампазіцыі Максіма Міхайлавіча добра вядомае мінчанам і гасцім беларускай сталіцы, а таксама жыхары Кітая і Швейцары. Ён аўтар мемарыяла ў памяць Мінскага гэта “Разбіты агмень”, створанага ў 2008 годзе сумесна з архітэктарам Леанідам Левіным, фантана ў парку Перамога, скульптуры “Папарацькветка” ў парку 900-годдзя Мінска. Жыццё і творчасць Максіма Міхайлавіча цесна звязаны з беларускай літаратурай. Яго нават называлі ў гонар Максіма Багдановіча. Можна, таму ён стаў адным з аўтараў помніка “Дом Максіма Багдановіча” ў цэнтры сталіцы. У творчай скарбонцы скульптара ёсць і праца, прысвечаная беларускаму грамадскаму дзеячу і паэту Ф. Багушэвічу, якая ўпрыгожвае станцыю мінскага метрапалітэна.

Шкава, што ў пачатку 2000-х гадоў маты Максіма Міхайлавіча, вядомай беларуска мастачка Людміла Іванавна Пятруля, напісала серыю графічных работ да філасофскай “Казак жыцця” Якуба Коласа. Дзякуючы Міністэрству культуры Рэспублікі Беларусь гэтая серыя нязнаёма была завулкана для фонду Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа.

Кожная кампазіцыя Максіма Пятруля мае асаблівы філасофскі сэнс. Памятная дошка ў гонар Юрыя Мішкевіча нагадвае

Канверт ліста Юрка

Ліст Юрка бацьку

той самы абгаралы ліст з 1941-га, на якім почыркам Якуба Коласа напісаны словы аб любімым сыне.

НЕ ЦЯПЬШЭ ХЛУСНІ І ФАЛЬШУ

Юрка — так звалі яго родныя і сабры, хаця па метрычным запісе ён быў Георгіем, — быў любімым і шчырым сынам, верным і надалейнім таварышам, не цяпеш хлусні і фальшу. Яго толькі і паважалі. Найлепшымі рысамі характара Юрка былі прага да справядлівасці, гатоўнасць падзяліцца апошнім з блізкімі, любоў да родных і Бацькаўшчыны, стойкасць, бясстрашнасць, спрыт. Жыццё калі хлопці пераносіў лягчэй за іншых, бо дапамагаў загартоўка на паліяннях, склаў і рэжым жыцця — з ранняй вясны да пачатку зімы спаў на верандзе, якая не ўцяплялася, да таго ж вельмі добра плаваў і мог галзімнай лыжам на ваду, удзёўку пераплываў трыхкіламетровы лям Паўднёвага Буга.

Юрка быў трапным стралком. Часта прымаў удзел у спарбнітвях па стэндавай стральбе. Якраз для удзелу ў чаровых ён і быў камандзіраўнікам ў Мінск на пачатку чэрвеня 1941 году. Юрыя выступіў чудова — у піль разаб'яліся таперкі пры кожным стрэле. Але раптоўна пачалася Вялікая Айчынная вайна, і спарбнітвях заўчасна скончыліся. “У мяне і цяпер перад вачыма паездзі таго дня, — пі-

саў Юрка бацьку з фронту. Пакаленне хлопцаў і дзятчак, народжаных на пачатку мінулага стагоддзя, вынесла на сваіх плячах увесь шчар вайны і выпрабаванні пасляваенных гадоў. А шмат з іх аддалі за Радзіму самае дарагое — сваё жыццё.

Юрка і Міхась на даваеннай сядзібе, 1941 г.

Як і Юрка, не вярнуўся з фронту і яго сябар Ігар Малочніцаў. Разам яны былі ў камандзіроўцы ў Мінску, дзе 17 чэрвеня 1941 года падляся рэспубліканскія спарбнітвях па стэндавай стральбе. З пачаткам вайны шляхі сяброў разышліся. “Вельмі сімвалічна тонкая нябачная сувязь маёй сям'і і сям'і Якуба Коласа, — адзначае ўнучатая плямнічка Ігара Малочнічова архітэктар Галіна Леанідаўна Левіна, дачка заслужанага архітэктара Рэспублікі Беларусь Леаніда Левіна, які разам з Заірам Азгурав працаваў над помнікам Якубу Коласа. — Я ўвучыў дзядушчыню можаць, які да яна сабралі і хадзілі аглян да алінаго ў гошці. Бабуля расказвала, як яны пілі ў яе гарбату, а яна апавядала аб сваіх калекцыях. Нядавяў я ў чарговы раз перачытваў лісты бабўлі да Якуба Коласа, дзе яна з эвакуацыі звяртаецца да яго з просьбай адказаць ёй выклік у Мінск, бо з родных там нікога не засталася”.

Традыцыйна вяртання блізкіх тых, хто знік без вестак у іншых зямлях ці пахаваны ў брацік магілах, існуе ў беларусаў здаўна. Магілы родных пераносіцца на Радзіму як сімвал памяці менавіта пра дух, а не пра цела.

Як трапіна заўважае даследчыца Коласавай спадчыны, доктар філагалічных навук, прафесар Валіяніна Канстанцінаўна Мароз, у народзе нездарма кажуць: “Хораша гэта месца на сваёй зямлі”, бо чалавек, які жыве ў сваёй Бацькаўшчыне, злучоны з ёй — абаронены. Гэта пачуццё абароненасці правядзіцца і ў нашчадкаў, якія далучаюцца да сваіх вярных памятных месцаў дух сваіх родзіччя.

Лёс Юрыя Мішкевіча — гэта лёс чалавека, які прытнуў жыццё, усё імя паводзіліма, чынкамі пераконаваць навокальных у неўміручасці дабрыні, справядлівасці, свята, і які пакідаў сваё жыццё на алтар агульнанароднай барацьбы.

НЯБАЧНЫЯ НІЦІ МІНУЛАГА

“Вось ужо два тыдні, як я знаходжуся ў неперарыных бітках. За гэты час звязка з вайной. І не адну фашысцкую галаву рэнесла да мая бацька, галаву падлых забойцаў, спаліўшых наш горад, расстрэльваўшых мірнае насельніцтва. Гэта — наша помесьць, і помесьціч мы будзем жорстка”, —

Вольга НАВАЖЫЛОВА, загадчыца навукова-даследчага аддзела Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа

“Паўстаў народ мой беларускі гераічны...” — першы радкі, напісаны Янкам Купалам пасля пачатку вайны. Чарнавы аўтограф гэтага верша і іншыя каштоўныя матэрыялы дэманструюцца на выставе ў Беларускам дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, названай фразой з гэтага ж твора — “Шчырых перамог, свабоды мой народзе!”

Сумесная з Дзяржаўным літаратурным музеём Янкі Купалы экспазіцыя прымеркаваная да 140-годдзя класіка і Дня Незалежнасці. Яна паказвае жыццёвы і творчы шлях паэта ў галы Вялікай Айчыннай праз арыгінальныя фотаздымкі, асабістыя рэчы, дакументы, аўтографы, кнігі і ліставакне.

Янка Купала быў сведкам дзвюх сусветных войнаў. Які глыбокі след Першай сусветнай пакінула ў яго памяці, можна алучыць у вершы “Старыя акопы” 1935 года. Паэт не прымаў “крывавай брата-забойчай разні” і лічыў, што яна павінна застацца ў мінулым. Таму пачатак чарговай вайны стаўся страшным ударам для творцы. Але ён, як належыць духоўнаму лідару нашай, не кінуўся ў роспач, а стаў свайго калітлу салдатам: яго вершы і публіцыстыка з першых дзён выявіліся магутнай зброяй, падтрымкай для абаронцаў роднай зямлі.

Слова Купалы ў час Вялікай Айчыннай вайны месца выключна сінгу ўзвясненя. Гэта сапраўды быў трыбуны, празь яго словы давалі навадзе, дапамагалі людзям не страціць саміх себе. Вайна дзейнае разбураўна на піску кожнага, і ў такі час сіла мастацтва сапраўдна гаючая, неперародна вялікая, — кажа вучоны скарптар Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы Галіна Варонава.

Як доказ аўтарытэтнасці Купалавых радкоў Галіна Юр'еўна прыводзіць незвычайны факт: нават акупанты спрабавалі абірацца на словы нашага класіка. Некалі ў музеі пералалі пералачы імжескі дакументаў, напісаных прыкладна за два тыдні да вызвалення беларускай сталіцы. У гэтых паперах прадстаўнік акупацыйнай улады некалькі разоў просіць дазволу ў кіраўніцтва скарыстаць вершы Янкі Купалы ў прапагандзе. Хацелі паказаць, што беларусы нечым нямецкаму палітыку, хаця на самой справе такога ніколі не магло зрабіцца.

З ЯГО СЛОВАМ ІШЛІ У БОЙ

Высакмаоўныя, як можа падліцца, фразы аб ролю паэта ў падтрыманні баявога духу папярэдашчю некаторыя экіпанта. На жудых абаранчых паперках расчытаваць “Вчына” і “А хто там ідзе?”. Гэта літскі класіка з вершамі Янкі Купалы, знойдзеныя ў гітзе на месцы баяў 1944 году ў ваколіцах Гаеўцаў на Маладзечаншчыне.

Побач дэманструюцца кнігі, якія музею паэта паарылі ўдзельнікі вайны. “Гэта кніга набыта мною ў самым жыцці дні блакады Ленінграда ў 1943 годзе. З ёй я не расставіўся да заканчэння вайны. Я чытаў не толькі беларусы, але і ўкраін, украін, армяне — захапляючыся нашым

Сатырычнае выданне “Раздзім фашысцкую гадзіну”

Прароцтва, пакінутае на пачку папірос

Чарнавы аўтограф валады “Дзевяць асновых колляў” на пачку папірос

Самавар, якім Янка Купала карыстаўся ў эвакуацыі

Галерэя партрэтаў беларускіх партызан

ПРАРОЦТВА ЗБЫЛОСЯ, ВІШЧУН НЕ ДАЖЫЎ

Прадстаўлены на выставе пераможцы рашэй дэманстравалі ў розных экспазіцыях, пра іх расказвалі на лекцыях і віртуальных экскурсіях. Але, пападзеныя пануючы на іх прымушавана паглядзець больш уважліва на факты, якія заакоша агульнавядомым. Да прыкладу, аўтографы няскончанагай баллады “Дзевяць асновых колляў”. Вядома, што над ёй паэт працаваў у 1941—1943 гады, што ў аснове ляжыць рэальны факт, як беларусы адмовіліся ўдзельнічаць

нават калі гэта пагражае ім смерцю, — мярэе Галіна Варонава. Побач з рукапісам няскончанагай баллады ляжыць чарнавік адной страфы — на пачку ад папірос “Яна”. Мо нагхненне прыйшло да творцы, калі сядзе на сваёй любімай лаўцы на высокім берэзе Волгі ў Пячышчах? Дарчы, гэтыя радкі сведчаць аб веры Купалы ў вызваленне Бацькаўшчыны. У балладе са шчырымімі сжогам аўтар не хавае надзеі: “А хто толькі ў неба навалі варажэй / Прачынаць пагібель і смерць туганы. / О, край Беларускі, о, край мой прыгожы, / Цбе тае вавявіць туга сыны”.

Аўтар верыў, што пасля вайны, страшных выпрабаванняў прыйдзе Перамога, аднак сустраць не прароку не давёлося. 28 чэрвеня 1942 года раптоўна пераарваўся яго жыццёвы шлях. Гэтаму трагічнаму адрэнню прысвечаны аліні з раздзелаў экспазіцыі: бра і паркет з пакоя 414 гасцініцы “Масква”, калідорная шыльда з нумарам памеры, фотаздымкі з інтэр'ера, дзе прайшлі апошнія дні творцы.

ЗА ПАСЛАДОМ П А ВЕННЫХ ДАРОГАХ

Мноства артэфактаў адлюстроўвае не толькі актыўную творчы і грамадскую дзейнасць, выпрабаванні, страты. Як вядома, мінскі дом паэта згарэў паказам нямецкай бомбардзіроўкі 24 чэрвеня 1941 года. Аб гэтым нагадваў аскепік, знойдзены на папярэдняй. Некаторыя рэчы хатняга ўжытку ападлі і былі знойдзеныя падчас будаўніцтва музея Янкі Купалы, які кубачка для кавы, спячак і ляжачка. Сёння набар можна ўбачыць у экспазіцыі персанальнага музея творцы. З часоў эвакуацыі — прафік дэжурстваў на ахове дома ў Маскве ад запальных бомбаў з прозвішчам паэта, прапекс на тэрыторыю мукамоўнага камбіната ў Пячышчах, дзе знаходзілася яго жылло. Дарчы, у гэтай вёсцы неадала ён Казіні памятнага Беларускага класіка. Там адкрыты музей з аўтэнтычнымі рэчамі, у мемарыяльным пакоі ўсё застаецца так, як было пры Купалу.

Пераважная большасць асабістых рэччў паэта, які захаваўся да нашага часу, прыйшла са сваім пасладомам па вярненых дарогах. Да прыкладу, самавар. Яго творца пакінуў у Маскве ў Міхаліа Шуманскага, калі ад'язджаў у Пячышчы. Разлічваю на больш спрыяльныя ўмовы, але неўзабаве накіраваў сяброў ліст з просьбай адправіць прычоры каштоўнай пасьлякы, абгаруўшы ў гарнітуру. “Без яго мы гінем”, — ліста Купала. У Пячышчах жа тапаіла на прымуесе, усё навакол было прасякнута неспрыянным пачам газы.

Дакументальны раздзел дапаможа мастацкім Купалавым прафік Анатолія Аляксандравіча, Міхаліа Белевскага. Сямёна Геруса, Іска Давыдовіча, Хаіма Ліўшына, Янкі Раманюскага, жыліясы Айтара Хісамова. А галерэя партрэтаў беларускіх партызан з фонду музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны знаёміць з лютымі, які былі адначасна наважлівымі і адрастамі Купалавага верша “Беларускім паэтам”.

Давід ШЭЙКА
Фота Тащаны МАТУСЕВІЧ
Да тэмы Янкі Купалы чытайце на нашым інтэр'есе на с. 8-9, 11.

Палітра знакамітай Вязынкі

Днямі ў Купалаўскім мемарыяльным запаведніку "Вязынка" адкрылася выстава "Мой родны кут" беларускага педагога і мастака Віктара Данілава. Прывесчана яна памяці нашага славагата

Прыкладам, "Багач" і "Гуканне вязын", якія традыцыйна збіраюць на падворку сядзібы сотні гледачоў удзельнікі.

кі, якая займае ў экспазіцыі цэнтральнае месца. На гэтых працах, па-майстэрску намаляваных з натуры, Вязынку можна пазнаць у розную пару года.

Мастак Віктар Данілаў і дырэктар запаведніка "Вязынка" Лілія Норка

Вязынка ў творах Віктара Данілава

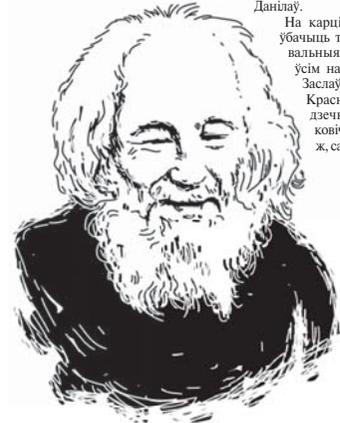
якая час ад часу запаўняецца мастацкімі творамі. Гэтым разам тут праходзіць персанальная выстава мастака і педагога Віктара Данілава. На ёй прадставлена некалькі дзясяткаў арыянаў, створаных мастаком за апошнія 10 гадоў.

вёсцы Пятрышкі, якая знаходзіцца паміж Вязынкай і Заслаўем. Мастак шмат вандруе па навакольных пакаёчках нам, гледачам, жывапісна або акварэльнай палаткай аб гэтых вандрунках. Але так

было не заўсёды, бо да 2003 года мастак жыў звычайным гарадскім жыццём, працаваў выкладчыкам у спецыяльнай ВНУ.

Зміцер ЮРКЕВІЧ

Вязынка — знакамітае месца нараджэння Янкі Купалы. Ужо некалькі дзясяткаў год гэтая мясціна нібы магнітам цягне да сябе мастакоў і фатографары. Акурат у той дзень, калі мы наведвалі ў Вязынку, там праходзіў пленэр студэнтаў з Гродна. Спірыя твораму натхненню сама тутэйшая атмасфера — фальварачны будынак на берагу малаўнічатага возера, старая дрэва, што навісаюць над вадой. Дзяліцца тут старажытнай каляндарнай святлы.

На карцінах можна ўбачыць такія пазнавальныя і родныя ўсім нам краявідныя Заслаўя, Плябані, Краснага, Маладзена, Рашаўскава і, вядома ж, самой Вязын-

Нарадзіўся **Віктар Данілаў** 13 жніўня 1946 года на Дальнім Усходзе — горад Сучан Прыморскага края. У Беларусь пераехаў у сярэдзіне 1960-х. У 1970 годзе ён скончыў мастацка-графічны факультэт Віцебскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута імя С.М. Кірава. Пасля вучобы выпускнік апынуўся ў Мінску. Спярша працаваў настанікам малявання ў сярэдняй школе, потым выкладчыкам выяўленчага мастацтва ў Беларускай дзяржаўнай педагагічнай універсітэце імя Максіма Танка.

СТУЖКА ЖЫЦЦЯ

Isaak Izkind 1871—1969 гг.

Беларускі, шведскі скульптар, майстар драўнянай скульптуры, адзін з самых вядомых скульптараў перадавагага перыяду. Заслужаны дзеяч мастацтваў Казахскай ССР.

1871 г. Нарадзіўся ў вёсцы Іскін у складзе Віленскай губерні ў сям'і казаскага раіна.

1897 г. У руці 26-гадовага Іскінда трапіла вясні на пра знамяціта скульптара Марка Антонавіча, якая натхненне яго зацікаваў скульптурай.

1906 г. Пасля рэвалюцыі Іскін час трыццаць гадоў правёў у Іскіна, дзе ўвайшоў у склад перадавагага перыяду.

1912—1913 гг. Вучэца ў прыватнай студыі Сяргея Валуіхіна пры Маскоўскім вучэлішчы жывапісу, скульптуры і выяўленчага мастацтва.

1915 г. У Іскіна праводзіць першую персанальную выставу. Яе асноўна частка скульптур — гэта партрты, многія з якіх ("Сторні смея", "Варшт", "Мараліст") прысвечаны тэме смутку.

1918 г. Талент скульптара заўважае Максім Горкі і дапамагае арганізаваць першую персанальную выставу. Вядомасць Іскава Іскінда расце. Ён знаёміцца з шэрагам вядомых асоб, між іншымі Іскіна стварае сваю знакамітую скульптуру "Трышні ў час смерці".

1927 г. Перажывае ў Ленінград, дзе стварае скульптуру "Трышні ў час смерці" у адной з самых вядомых скульптурных калекцыяў.

1937 г. Пасля выставы ў Францыі, дзе скульптура "Трышні ў час смерці" была пададзена як "Рэлігійна-літургія", скульптур быў арыштаваны КДБ і абвінавачаны ў шпіянажы.

1938—1944 гг. Скульптур жыў у глыбокай асабіста існасці ў Казахстане, аднак не кіраваў любімай справай.

1939 г. Пасля вяртання ў Францыю, дзе скульптура "Трышні ў час смерці" была пададзена як "Рэлігійна-літургія", скульптур быў арыштаваны КДБ і абвінавачаны ў шпіянажы.

1944 г. Мучы пра скульптуру, створаную нейкім дзіўным на ўсходняй тэрыторыі, дзякуючы да іскінаўскай Казахскай мастацкай фонду іспрабаваным з некалькіх вядомых казахскіх мастакоў адраўніцца на ўсходняй Аляма-Аты, дзе дзякавацца, што калісьці вяртаўся ў Беларусь.

1956—1958 гг. Скульптур пераехаў у Казахстан, аднак не кіраваў любімай справай.

1958—1969 гг. Да скульптара вяртаецца вяртанасць. Ён атрымаў дзяржаўную прэмію, дэпутатства ў Казахстане, а ў 1967 годзе прысвоіўся званне Заслужанага дзеяча мастацтваў Казахскай ССР.

1969 г. Памер 14 жніўня ў ўзросце 97 гадоў у Аляма-Аты. Пахаваны на цэнтральных могілках там жа.

Веданне класічнай музыкі — гэта як ударкаўленне. Калі з малевства не вадзілі бацькі ў храм, дык дарога да Усявышняга падацца потым непраходнай. Так і Шапэнам, Агітскім ды іншым музычным апосталамі. Нота ў неурядлівай глебе гуку не нараджае.

“Маладзёжная хваля” запынула Ляду

Высова азіянец: трыа вучыцца разумьць гармонію света. Інакш, як кажа сьвінныя моладзь, не зойдзе высокае мастацтва ў душу. Каго ў настаўнікі будзьме браць?

МАСТАКОЎ І ТАК ХАПАЕ

Бацька, нясмелы пейзажыст-аматар, рабіў з мяне мастака. Паступова і мэтанакіравана. Купіў фарбы, алоўкі, альбомы для малевання. Галоў з пісья я пачаў спрабаваць думаць гэндзем. Бацька не вучыў — ён быў побач. Ролю “дарэктара” выконвала пухлякая падышўка калярывых выразаў з “Агеньчыка”. Рэспрадукцыі знакамітых партрэтаў, пейзажаў, напюрмортаў... З таго часу ведаю непашана: Брагэльч — гэта чалавечкі, Босх — чалавечкі жажліва.

У школе і Доме піанэраў браў прызны па малеванні. Аднак вуха з нозарай малываць так і не навучыўся. Словам, мастаком не стаў — не зайшло.

Моцарт не заходзіў?

У Кушлянах

“КІНА” НЕ БОЛЮ

Астравенчына: да выскоўдзі прыходзі работнікі культуры

Усё жыццё Лідзія Шчалкунова з вёска Хаісы вышывала ды ткала

А ШНІТКЕ?

Я быў супраць жанраў. Маўляў, сьціп музыка добрая і не напта. Апошняя тая, якую мы не разумеем. Але з часам высветлілася, што гэта наша персанальная праблема. Так, музыка Альфрэда Шніткэ, прызнаная сьветам, — суперскладаная. А ўнівэрсітэт не скончыў, пакуль не прайшоў праз усе класы сярэдняй школы. Каго возьмем у пелагогі? Супрацоўніку абласных філармоній і дзіцячых школ мастацтваў. Урэшце філарманічныя пляшюўкі павінны прашаваць. Але ці варта адразу чакань апынацца? Справачнасьці канцэрты ў сясьцкіх ЛШМ тэрба, рабіць культурнай падзеяй для ўсяго раёна. Да месца і каментарна-спартаўнага клуба “Ферэ-Дэнс” і студый сучаснага танца. А былі шчыя паказ сучаснага сьветла “Белыя ночы” міжнароднага фестывалю “Залатая Пальміра”.

РАКАВЫ РОКАВЫ ВЫБАР

І ўсё ж высокае мастацтва ўварвалася ў нашу хату магчымым шквалам, калі бацька купіў радыё. Пачалася эпоха радыёспектакляў, казак і адукацыйных праграм. Бацька вельмі спадзяваў, што мяне возьме ў палон і класічная музыка. Як ён, вялікі педагог і запаланыяўнік маіх эстэтычных “паўз”, памылку? Палон мяне захапіла рок-музыка. Класіка проста не папала. Slade і Nazareth адразу сталі роднымі і зразумелымі. Паспех замававалі касэтнымі магнітафонамі. Суветны рок разгарнуў свой сьвят на май галавой і поўную сілу. Моцарт з Бахам мяжа заціхнулі і выкарэлі мяне са ўспынь калідацтваў у прыхільнікі.

ВЯРТАННЕ ДА ВЫТОКАЎ

Шоў час. Я зарабіў на джынсы (тады іх тэрба было насіць з чарвонымі шаркратэткамі і жоўтымі макасінамі) і бабінны магнітафон (20 кг жывой вагі). Аднойчы трапіўся запіс легендарна прагрэсіўнага року — Emerson, Lake and Palmer. Аказалася, хлопцы займаюцца ў тым ліку інтэлігентнаўнік класічнай музыкі Мусаргэскага. З завадзеньнем паслухаў рокавае перастарванне “Карпінч з выставаў”. Копія выклікала інтарэс да арыгіналу. Знадася партур рэпарту Раціна. Чырваносны Мадэст паўсаў вялікім выдумшчыкам.

Потым былі варыянты Бетховена ў выкананні гітарыста Yngwie Malmsteen і клавшнікна Jon Lord, спроба Арысальці ў перастарванні Грыга. Карацей, я прыйшоў да Баха праз Beatles. Моцарт алдаркаваў шампанскае.

ТРЫВОЖНЫ РАНАК 1941-Г

Але вернемся да налзёнага Рэха падзеі. Лісты, прысьвечаныя пачатку Вялікай Айчыннай вайны... Дзень ваеннай кнігі прайшоў у аргаградуку Дворычска Лідскага раёна. Напярэдні Дня усенароднай памяці ахвар

Загачык адзела маркетынгу і саяцькультурнай дзейнасьці Смаргонскай раёнбібліятэкі распавяла пра літаратурна-музычнае свята “Кушляніскі фэст” у Кушлянах. Шмат было цікавага, з тым ліку і выступленне ляднага тэатра “Праменьчык” з пастаноўкай паводле апавесці Францішка Хомчанкі, прысьвечанай Вялікаму Багушчыну.

КАЛІ НЕ СТАРЭЕ ДУША

“Жыць у адзіноце — маркотна, — піша бібліятэкар Астравейскай раёнбібліятэкі Волга Заічунюк. — Менавіта таму супрацоўнікі філіяла “Міхалішчэўска сясьцка бібліятэка” і клуба рэзурара наведваюць аддзельныя ды маланаселеныя вёскі з культурнай праграмай”. Андрэй Стручанка з Віцебскага раёна наведвае: “У Мазалюўскім сясьцкім доме культуры рэалізоўваецца арт-праект “Наша хата маленатні багата”. Прадусь выстава работ жыхаркі вёскі Хаісы Лідзіі Шчалкуновай. Яна ўсё жыццё вышывала ды ткала, цяпер вяртаннем занялася. Стваряе карціны, цацкі, сурэтыкі...”

ПА-СУСЕДСКУ, ПА-СВАЯЦКУ

Вёска Карэвічы Свєлашчэўскага раёна стала месцам сустрэчы жыхароў суседніх вёсак Талачаны, Спюры, Крывалічы і Ракаўшчыны. Пералігамі выступілі самадзейныя артысты Пораўскага сектара культуры. Пра гэта наведвала загачык Пораўскага сектара культуры Алена Андрушко. У сясьцкай бібліятэцы аргаградука Галшыны аблоснае чарговае пасяджэнне аматарскага аб’яднання “Сям’я”, на якое запрасілі Віктара і Антаніну Касцяровічыў ды іх дачок, зянуў, унукаў. Менавіта такім складам яны наведваюць мясцовае бібліятэку. Астатнія павучыліся. Напісала пра ўнікальнае пасяджэнне бібліятэкар Аліна Грынух.

ШЧАСЦЕ ВАЖЫЦЬ 74 ТОНЫ

Есьць на Амшчыньскіх помнікі прыроды рэспубліканскага значэння. Называецца “Нявеснін камень”, важаць 74 тоны, размешчаны на дне Рабмоўскага рова. Тут часта бываюць турысты. Справа ў тым, што камень выконвае жаланді. Не ўсе, толькі шчыра і добрыя.

СКАРЫЦІ “БЕЛЫЯ НОЧЫ”

Навіна з Дзяржынскага ГДК. Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь, ансамбль народнай музыкі “Спадначы” Дзяржынскага гарадскога дома культуры перамог у конкурсе “Белыя ночы” міжнароднага фестывалю “Залатая Пальміра”. “Спадначы” ўпершыню на такой прэстыжнай сцэне. І воеў — перамога ў намінацыі “Народная музыка”. Далучаецца да вышваннаў. Берэжыце сябе, даражэнкія, і пішыце пра цікавае. Сустрэнемся праз тыдзень. Яўген РАГІН

“Прымакі”: жарт у адной дзеі

Да 140-годдзя класіка беларускай літаратуры Янкі Купалы ў Магілёўскім абласным драматычным тэатры адбылася прэм’ера спектакля “Прымакі” ў пастаноўцы рэжысэра Таццяны Падай.

Многія выдатныя творы Янка Купала напісаў падчас навучання ў Санкт-Пецярбургу, дзе ён — малыя паэт Іван Луцвіч — значна пашырыў і сістэматызаваў свае веды. Як жывая вада, уцяплявалі на яго лекцыі пецярбургскіх прафэсароў на чарнэўскіх курсах, зносіны з шырокім колам ўзельнікаў студэнцкага гуртка, сярод якіх былі Эмітрок Бядуля, Антон Грыневіч, Цётка (Алякс Пашкевіч), Брыслэў Тарашкевіч, і штодзёныя размовы з Браніславам Эпімахам-Шпыльцам, які, дарэчы, вельмі паспрыяў

Сцэна са спектакля

на фразеалагізмах. Усёго на дваццаці старонках тэксту іх каля сотні. Менавіта яны робяць тэрбы больш вобразным і экспрэсіўным.

3 1917 года “Прымакі” шмат разоў ставіліся на розных пляцоўках Беларусі і Расіі. П’еса заняла прыкметнае месца на прафэсій-

Выткаць арнамент душы

Гімн адвечнаму імкненню нашых продкаў да прыгожана — менавіта Калі прывучаць так гаварыць пра народнае ткацтва. Гэта адзін з багатых і старажытных промыслаў беларусаў. На працягу стагоддзяў яно развівалася, удасканальвалася і перадавалася з пакаленняў у пакаленне. У ім адлюстравалася векавая гісторыя беларускага народа, яго майстэрства, мастацкі густ.

Народныя майстры па лозапляценні Людміла і Аляксандр Муха азвавоўчаюць новы від мастацтва

У гэтым пераканаліся ўзельнікі адкрытага ўрока “Ткацтва з арнамантам”, які адбыўся ў раённым Доме рамяства. Сярод іх былі дзеці і майстры з Залесся і Смаргоні. Выступіла майстрыха па ткацтве Ніна Кянько. Ніна Уладзіміраўна расказала прысутным пра станок і прынашчы работы на ім, а таксама правяла майстар-клас для ўзельнікаў семінара. Паспрабавалі ткаць хлопчыкі і дзеўчычкі і нават народныя майстры па лозапляценні Аляксандр і Людміла Муха.

На завяршэнне сустрэчы адбылася прэзентацыя кнігі “Жывая традыцыя рамяства беларусаў” — поўнакаляровае выданне ілюстрацыяў, з вялікай колькасцю фотаздымкаў, у якім змешчаны аповед і пра Залескі Дом рамяства. “Сёння на сустрэчы ёсць майстры і наведальнікі нашых гуртоўкаў, якія патрапілі ў кнігу. Сёння мы усюваваем гэтых людзей”, — зазначае загачыца Дома рамяства.

Галіна АНТОНАВА
Фота аўтара

НАМ ПІШУЦЬ

ля выяўле ў сваім лоўку не ролнага мужа, а свайго кума Максіма. А тым часам яе муж Трахім, ім аб чым не падарачуць, саладка спіць у чужой хаце, са сваёй кумкай Паланеяй.

Гісторыя пагаршаецца яшчэ тым, што дзеці разбуленых начынымі прыголамі сваякоў хаваюць адно аднаго і хочуч ажаніцца. Але ці не стане буйныя смеяныя днаўра перашкодай ігнасчона малых?

Яркія вобразы героюў спектакля ахажыліў народны артыст Беларусі Рэгор Беляшароўскі, заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь Васіліс Гален, а таксама артысты Дамітрый Дудкевіч, Аляксандр Куляшоў, Марыя Рудакова, Волга Маюшка, Аляксандр Палішчук, Павел Зароўскі, Ульяна Захарва, Уладзіслаў Страхуа, Крыстына Грынаўцава, Бажэна Зіневіч, Амелія Старавайтова, Аляксандр Зінкоў.

Галіна ТАНЧЫК,
кіравіца літаратурна-драматычнай часткі Магілёўскага абласнога драматычнага тэатра
Фота Васіля ШТОВА

Стасункі музейнага старабрадніцтва

Растаўраўніцкая майстэрня Софіі Волкавай

Трант Прэзідэнта РФ па гэтай тэме выйграў выпускні мастацкай акадэміі імя Іллі Глазунова мастак-кляніччын Дамітры Паўкоў. Клянічч — горад у Бранскай вобласці, ля мяжы з Гомельскай вобласцю. Заснаваны як старабрадніцкая слабада ў Старудуб’і ў 1707 годзе, уваходзіць у гістарычны рэгіён, вядомы як Ветка — Старудуб’е.

РАГОЖСКАЕ

Напрыканцы XVIII—XIX стагоддзяў Клянічч перажывалі імклівы эканамічны росквіт і ўвайшлі ў гісторыю як “старабрадніцкі Манчэстэр”. Духовныя традыцыі і багатая спадчына ікананісцаў з’яўляюць два раёныя цэнтры аб’япал мяжы. Веткаўцы ўзяліся за фотаканісані і навуковае апісанне ікон у старабрадніцкім храме Клянічч.

ЯК БУДЗЕМ СУПРАЦОЎНІЧАЦЬ

У Міргаліні адбылася вынікаючая сустрэча з міргалітанам Карнілем. Ганаровыя граматы за ўнёсак і вывучэнне старабрадніцтва, кніжныя падарункі — нішто з нашай групы не застаўся без увагі і добрага слова. А галоўнае — абмеркавалі магчымасці супрацы і садзельнічання ў вывучэнні і ілюстрацыі культуры нашых

ВЕТАКЎСКІ СЛЕД

Непаўторным з’яўляецца знакаміты Пакроўскі сабор

архітэктара Казакова. Пабывалі ва ўсіх па-царску аздобленых інтэр’ерах. Любаваліся фрэскамі, ікананісам. Знаёмліліся са зборамі ікон, старадаўнімі кнігамі. Правілі рабочыя сустрэчы ды кансультацыі з калегамі-рэстаўратарамі, захаваўнікамі і знаўцамі ікананісцаў і рукапіснай спадчыны.

ДАХАТЫ ПРАЗ КАЛУГУ

На зваротным шляху наведвалі Калугу, трапілі ў старабрадніцкі Знаменскі храм, дзе ірадынаўнік творам — вельмі бліскучым і вяртаўскаму ікананісцаў жыхарамі нашых цэляў і святковым па калары. На Ветку з намі ехалі двое рагожскіх — Анатоль Шапоўніч і Яўген Гулінаў. Беларусы, гістарычныя месцы нашай Веткі гэтыя парадалі. Наш музей і яго калекцыі, узровень растаўраўніц і эканамічна — уразілі і пераканалі ў багачы і экравасці з’явы на імя Ветка.

Галіна НЯЧАЕВА,
намеснік дырэктара па навуковай рабоце Веткаўскага музея старабрадніцтва і беларускай традыцыі імя Ф.Ш.Шыл’ярава, заслужаны дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь

3 чаго пачынаецца Радзіма

Бібліятэчная праца ў электронных інфармацыйных рэсурсах

Адзін з галоўных напрамкаў дзейнасці бібліятэкаў Гродзенскага раёна – збор і прадстаўленне краязнаўчай інфармацыі. Многія нашы спецыялісты маюць стаж працы больш за 10 гадоў і за гэты час назапасілі вялікую колькасць унікальнага матэрыялу.

Прававы месцы. Так, у 2021 годзе краязнаўчы інфармацыйны рэсурс *“Гартанчы старонкі гісторыі Квасоўкі”* ад бібліятэкара Квасоўскай сельскай бібліятэкі Святланы Судак заняў другое месца, а ў 2022 годзе віртуальны інфармацыйна-краязнаўчы лаведнік *“Жытомля: паміж былым і будучым”* ад тамтэйшага бібліятэкара Ліліі Размысла адзначаны першым месцам.

КВАСОЎКА

Першы інфармацыйны рэсурс змяшчае звесткі аб Квасоўскім краі: яго гісторыю; духоўнай спадчыны; Квасоўскай школы; вёскаў, размешчаных у аднайменным сельсавесце. Раздзел *“Гісторыя Квасоўкі”* складаецца з інфармацыйных блокаў: “Вёска Квасоўка ад заснавання да пачатку XX стагоддзя”, “Вёска Квасоўка з пачатку XX стагоддзя да сярэдзіны XX ст.”, “Вёска Квасоўка ў першы дзень вайны”, “Духовная спадчына”, “3 чаго пачынаецца Радзіма”, “Фотагалерэя”.

УЗНАВАРОДЖАЮЦЬ УЖО ЕЎСЦЬ

Бібліятэкары Квасоўскай і Жытамлянскай сельскіх бібліятэк перавялі ўнікальны матэрыялы ў электронныя рэсурсы. Дарчы, яны ўдзельнічалі ў Рэспубліканскім конкурсе “Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры” (намінацыя “За пошукавую і даследчую працу”). Два гады запар гэтыя працы займаюць

мастачкі Розы Парчэўскай, якая была спалчоннай майтка Жытомлія. Ёсць тут звесткі пра Уладзіслава Жытомлі і аказаўшыся ў розны час, а таксама відэафілім тэлепраграм, прысвечаных паселішчу. Антрапонімы і тапаніміка ўключаны асобна. Ёсць успаміны пра Валіку Айтчыну вайну. *“Культурная жыццё”* змяшчае відэа і фота аб працы фальклорных калектываў вёскі Жытомля: Тэатр народнай песні “Матуліна песня” і дзіцячы калектыв “Васілічкі”. У кожнай вёсцы ёсць людзі, якімі ганарыцца. Іх імёны захоўваюцца ў памяці землякоў, пра іх пішуць у энцыклапедыях і лаведніках. Ёсць такія імёны і ў Жытомлі, якія ўключаны ў раздзел “Славетныя маці”, а ў наступным раздзеле “Мнагадзетныя маці” апавядаецца пра маці, якія ўзнагароджаны ордэнам Маці.

ГРОДЗЕНСКІ РАЁН

На сайце інфармацыйна-бібліятэчнага аддзела Гродзенскага раённага культурна-інфармацыйнага цэнтру ў раздзеле “Краязнаўства” для карыстальнікаў мы размясцілі інфармацыйныя рэсурсы: “Гісторыя Гродзенскага раёна”, матэрыялы пра горад Скідзель.

Таксама ў раздзеле “Краязнаўства” размясцілі сем баз даных: 1. “Чалавек-гісторыя, генерал ад краязнаўства – Козыраў Уладзімір Сяргеевіч”. Прадстаўлена яго аўтабіяграфія, сабраныя ім матэрыялы пра людзей

і гісторыю Луцкаўлія і Індурцы. 2. База дадзеных “Храмы Гродзенскага раёна” ўключае звесткі пра 20 храмаў. Прадстаўлены іх фота, месцазнаходжанне, настаяцелі, кантактына дадзенныя і час працы, а

Базы дадзеных

таксама гісторычныя звесткі. 3. “Геалагічныя помнікі прыроды мясцовага значэння Гродзенскага раёна” ўключае чатыры аб’екты: Чортана гара Поўцэнтра, знакавыя лядзвіковыя валуны – геалагічныя помнікі прыроды, ніжэйшае месца Беларусі, геалагічны кангламерат. 4. База дадзеных “Герой Гродзенскага раёна” ўключае Героўў Сашылістычнай Прашы, Беларуска-Саюза. 5. “Кніга маіям” – гэта вынік марафону памяці “І памяці паздзіву нам кніга ажаўляе”, прысвечанай

чанага 75-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, які трапіўшы ў рукавак гродзенскага раёна, да сённяшых дзён знаходзіцца ў Дзяржаўным архіве Гродзенскай

ЗАХОЎВАЕЦЦА ВЕЧНА

У працэсе пошуку краязнаўчай інфармацыі бібліятэкары робяць аб’явы па катэх, гутарыць са старажыткамі, вытвараюць матэрыялы ў Дзяржаўным архіве Гродзенскай

обласці і сістэматызуюць па асобных папках. І гэта натуральна, бо людзі ўсё часцей звяртаюцца да гісторыі сваіх продкаў, аднавілі забытыя традыцыі, адчуваюць збурэння весткі аб родным краі. І для таго, каб у будучыню зноў не прайшліся з гэтымі весткамі, супраціўляюцца інфармацыйна-бібліятэчнага аддзела ўсю назапазаную інфармацыю пераносіць у электронны фармат.

Карына ОША, галоўны бібліятэкар па арганізацыйна-маркетынгавай дзейнасці інфармацыйна-бібліятэчнага аддзела Гродзенскага раённага культурна-інфармацыйнага цэнтру

пунктаў Гродзенскага раёна: Рацічы, Вершлішкі, І Парчэў, Індурка, Луцкаўлія, Квасоўка і Сапоціна. Ёсць спіс спаленых вёскаў, гісторыя стварэння помніка войнам, якія загінулі ў вёсцы Паллікі, інфармацыя аб сацыяльна-эканамічным развіцці Парчэў у пасляваенны час, звесткі аб апаратных населенніцтва на прымусорыя работы ў Германію з Квасоўкі, гісторыі аб вальвераль партызанам Вольдэ Саламава. 6. Наступная база дадзеных дапаможа вам з адказама на пытанне “Дзе адпачыць у Гродзенскім раёне?”. 7. Знаходзіцца звесткі

У сярэдзіне чэрвеня чаровым магія ажуцця ў свет літаратуры запрасіла Ляхавіцкага раённага цэнтралізаванага бібліятэчнага сістэма. Менавіта тут, у комплексе былой сядзібы Бовхіваў у в.Флер’янова, дзе стагоддзе таму былі знакамітыя літаратуры, падліліся прадстаўлены “Флер’яноўскае гатэрыя”, адбыліся чашчэры фавэраль “Флер’яноўскае чытанні”.

У пачатку дванадцатага стагоддзя Флер’яноўскае сядзіба была адным з асяродкаў разнастайных культурных зносінаў. Стварыла ініцыятыва ляхавіцкіх бібліятэкараў і адпавяда ізаляцыйнай работы, культуры і па справах модалзі Ляхавіцкага райваканкама аднавілі традыцыйнае правядзення літаратурных вечораў унікала ў 2016 годзе – у Год культуры тут адбыліся першыя “Флер’яноўскае чытанні”, прымеркаваныя да 175-годдзя з дня нараджэння пісьменніцы Элізы Ажэшкі, якая калісьці адпачывала ў пансіянате Бовхіваў у гэтым самым будынку і стала завадатаркай літаратурных чытаньняў. 3 таго часу раз на два гады свята збірае аматараў літаратуры і творчасці.

Сёлета, у Год гістарычнай памяці, мы агадалі нашу гісторыю, багату, цікавую і насычаную культурна і гістарычна спадчыну нашай Радзімы. Пацэа гэтагратызацыі “Ход гісторыі” гледчыя сустракалі з нашымі славетнымі землякамі: Філарам Булашчэвічам, Ганшанам Рэйтанам, Флар’яном Бовхінам, Напалеонам Чарношкім, Марыянам Фалкскім, Серафімам Жыровічкім. Кожны з іх непарўдзіма звязаны з Ляхавіцкім зямлёй, сваімі справамі яны назаўсёды запісалі свае імёны ў нашу гісторыю.

Ляхавіцкая зямля багатая на таленты, таксама і літаратурныя. Творы тых, хто нарадзіўся тут, названа суправаджаюць кожныя “Флер’яноўскае чытанні”. Цікавыя вершаваны твор “Ляхавіцкая навука”, напісаны Людмілай Цітко ваводзе легенды пра горад, госці мерапрыемства пачулі ўпершыню.

Сёлета адзначаецца 530-гагоддзем юбілей нашага горада – свята ўсіх, хто лічыць Ляхавіч свайей радзімай; хто шануе памяць продкаў, ваважак працу людзей, якія робяць наш горад камфортным, прыгожым і зручным. Гэта свята ўсіх, хто нарадзіўся і вырастае тут, хто адночыны прыехаў – і стаў ляхавічанінам, і тых, хто з розных прычын пакінуў Ляхавіч, але душой і сэрцам застаўся верным свайей малой радзіме. Музыкальны нумары, якія суправалілі мерапрыемства, падарожны па дасяглым прычыне – словы да большай пэсень напісаны нашымі землякама. Асабліва цікавае, якія змагла папура ў выкананні эстраднай групы “Начало” Ляхавіцкага ГДК, паравалі сваімі ваканальным майстэрствам калектывы “Берагіна” і “Вечарніца”, Вольга Якуніна, Сяргей Сізановіч, навучанцы дзіцячай школы мастацтваў.

2022 год – год юбілейў. Сёлета спаўняецца 140 гадоў з дня нараджэння двух класікаў беларускай літаратуры – Янікі Купалы і Якуба Коласа. Гэтую значную для беларускай літаратуры падзею

Светлыя пачуцці Флер’янова

нелга пакінуць без увагі. Пантаміма “Купала і Колас” перанесла гледзючу ў літаратурны будні п’есмынікаў. Юбілей таксама і ў Ляхавіцкім цэнтральнай раённай бібліятэцы – споўнілася 75 гадоў з дня прысянення ёй імя народнага паэта Янікі Купалы. Вельмі цікавае з’явіўся значнае значэнне, хікава да гэтай важнай для нас даты. Спраўдзіла рызыкнай мерапрыемства стаў мюзік па матывах творца Янікі Купалы “Прымакі”, які амаль што ўзарваў імпровізаваную залу апальдэстамі. Аўтарамі гэткага да пастановак выступілі Ларыса Глеб (дарчыня бібліятэкар Палдскай сельскай бібліятэкі) і Міхаіл Стрыжоў, рэжысёр – Арцём Балдак.

доў з фонду інфармацыйнай бібліятэкі Беларусі. Працавалі пленар мастакоў, майстар-класы, нацыянальная кухня, выстава калекцыі сунекан Баранавіцкага дзяржаўнага прафесійна-тэхнічнага каледжа сферы абслугоўвання і інш.

Прыяма кожны дзень адкрываў для нас талантлівасць нашага народа, бачыць прыгажосць роднага куточка, слухаць спадчынае беларускае мову і сцэнарыю, у душы валіць гонар за сваю Радзіму. Спаўняемася, іспытаў успаміны ад гэтай чэрвеньскай сустрачкі заўсёды будучы жыць у сэрцах удзельнікаў і гэтай мерапрыемства і выклікаць светлыя пачуцці!

Лізавета МАЦУЛЕВІЧ, загадчыца аддзела маркетынга і сацыяльна-культурнай дзейнасці Ляхавіцкай цэнтральнай раённай бібліятэкі імя Янікі Купалы

ЗАМЕСТ КРОПІКІ

Род Бовхіваў і сядзіба ў Флер’янове здаўна знаходзіцца ў сферы цікавасці нашай газеты. Не так даўно мы двойчы звярталіся да асобы самага славагата прадстаўніка роду – беларускага філосафа Флар’яна Бовхіна, ад імя якога Флер’янова і атрымала сваю назву. Спірыша мы правалі суботнік на могілках у Дараве, дзе пахаваны філосаф і яго ім’я. Паэзія распавяла пра раловод філосафа, які аказаўся неімаверна шкаваным (гл. “К” № 17, 24, 2022). Наперадзе ў нас публікацыя пра лёс майнтка Бовхіваў у Паўлінаве і Флер’янове, у якіх мы пачуем навастаны гісторыі аб’яўлення імяво славагата сядзібы. На вольны жал, сядзіба Бовхіваў у Вошкаўцах, дзе непарўдзіма жыву Флар’ян Бовхіў і якая мела велічуную культурную каштоўнасць, з нейкай прычыны была “разабранан на дрывы” ў 2005–2006 гадах (гл. “К” № 37, 2020). А магта з ігнам часу стаць важным турыстычным пунктам не толькі на мале Ляхавічаны, але і ўсёй Беларусі. У 2011 годзе закінуты сядзібы будынак у Флер’янове, які без належнага нагляду імяво заанепадаў, быў набывае мисыювым жыхаром Генрыхам Трашчыком, Геромам Сашылістычнай Прашы (1988), ардынэстам і былым старшынёй калгаса. Ад таго часу ўласнымі высылкамі ён і яго жонка Ларыса Трашчык рупліва апыкуюцца старой сядзібай. Імі створана невелькая музейная экспазыцыя, якая распавядае пра колішніх гаспадароў майнтка.

“Флер’яноўскае чытанні”, якія адзначаюцца раз на два гады, – вельмі ўдалая ініцыятыва Уладаў Ляхавіцкага раёна. Гэты фестываль удзельніку жыццё ў пустава памішанні, напоўніў іх гавасамі. Даў налізе на лепшае. Але гісторыка-культурны і нацыянальна-гэты сядзібы, гэтаў цікавых асабістых людзей, якія тут нарадзіліся, значна большы. Падзеі, што ў наступным годзе варты было б заснаваць традыцыйна навукова-краязнаўчы чытаньняў, гмаматычна звязаных з гісторычнай ролу і сядзібы. Пасаваў бы колішнім гнязду Бовхіваў і фэст шыцешкай культуры. А вядоучы гасціншчына гаспадароў не па чутках і ён заікаўнаенасць у развіцці Флер’яноўскага гаспадароў і выклікаў выданы сядзібы трывалыя карані!

Зміцер ЮРКЕВІЧ

Гульня + чытанне разам з пісьменнікама

У дзіцячай бібліятэцы № 8 Мінска зрабілі міні-праект “Тямнічыя жыжары школьных кабінетаў”: цыкл займальных чытаньняў кнігі “Тямнічыя Навасвечыя школы” Кацяр’іны Хадасевіч-Лісавай”.

Ціагам некалькіх месцаў друкаклансіці СШ № 21 прыходзілі ў бібліятэку, каб разам з бібліятэкарам пачытаць кнігу. А таксама паўдзельнічаць у інтэлектуальных спаборніцтвах па змесце заданага выдання. Дзеці збіралі пазлы па ілюстрацыях кнігі, прыдумалі па іх працяг гісторыі, загадалі беларускія прымаўкі і прыказкі, алгавалі загадкі, адказвалі на пытанні аскелды ад героўў кнігі і малявалі іх, складалі новыя словы з літар назвы кнігі. Кожную сустрачку дзеці атрымлівалі хатняе заданне, дзе таксама патрэбныя былі келміваць іх выдумка. Увесь працэс чытаньня і гульняў быў спланаваны як спаборніцтва. Так лягчыі

было ўцягнуць іх у рэалізацыю праекта. Дзеці паўдзельнічалі на тры каманды: “Асікі”, “Бэсікі”, “Вэсікі” (імёны галоўных героўў кнігі). Спаборніцкі паміж сабой і ўнутры каманды. За кожны правільны адказ алвава правільна выкананае заданне ўдзельнік атрымліваў падабайку. Падабайкі пачынаўся і, на заключнай сустрачцы самія актыўныя іхі разумныя атрымлівалі падарункі. У міні-праекце ўдзельнічала аўтар кнігі Кацяр’іна Хадасевіч-Лісава. Для першай сустрачкі яна запісала відэарывітанне для школьнікаў, дзе крыху расшавала пра іх кнігу. Ціагам чытаньняў яна падтрымлівала міні-праект у сацсетках. На заключную сустрачку пісьменніца завалта ў бібліятэку, сустракала з чытачамі і раздала ўсім падарункі. Марына ПЕТРАШКЕВІЧ, загадчыца аддзела маркетынга і сацыяльна-культурнай дзейнасці Цэнтралізаванай сістэмы бібліятэк Мінска

Тут нарадзіўся Паэт

Мемарыяльнаму запаведніку "Вязьнка" — 50 гадоў!

Вязьнка — слаўная мясціна Беларусі. Так ручыла доля: у 1882-м тут нарадзіўся Ян Луцвіч, будучы Народны паэт Беларусі Янка Купала. На 90-ю гадавіну з дня яго нараджэння быў створаны Купалаўскі мемарыяльны запаведнік "Вязьнка". Ужо ў новым пачынам статусе найстарэйшай філіял Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы 10 ліпеня 1972 года прыняў гэсцелі зладжанага ўпершыню Рэспубліканскага свята паэзіі, песні і народных раместваў "З адною думкаю аб ішчасці Беларусі...".

Валерыя Дамінік. Ён у 1879 годзе узв'яў шлюб з Бянгітай Валасевіч з-пад Рубяжэвічу. У 1881 годзе маладая сям'я арандавала зямлю ў маёнтку Замбжыцкіх Вязьня.

ЛУЦЭВІЧЫ — ХАТКОВЫЯ У ВЯЗЬНІЦЫ

Двор, размешчаны над маляўнічай рэчкай, якая дала назву маёнтку, быў уладкаваны на старасвецкі лад. Аднапавярховы драўляны сядзібны дом з ганкам на 4-х слупах быў збудаваны з лістоўніцы. Вялікую каштоўнасць мелі вялікая бібліятэка, разьбяная мэбля, фарціяна, шматлікія карціны і фо-

бы ўваход у жылля пакоі, якія цяпіліся грубкамі. На абыццях вытворы арандатары хадзілі ў сядзібны дом, дзе хлеб выпякаўся на ўсёх, а гатовыя стравы ў салон пачыналіся ліфтам з кухні, што месцілася ў бутах вытарніках. Гаспадаром быў Станіслаў Замбжыцкі — чалавек разнастайных захапленняў. Ён пад уплывам Алама Кіркора і графаў Тышкевічаў захапіўся краязнаўствам і першы апісаў старажытнае гарадзішча ў Вязьніцы, якое, як і слаўтае за-слаўскае, традыцыйна завецца "Замэчак". Як літаратар-аматар, зрыфмаваў шмат мясцовых гісторый і здарэнняў і, што асабліва важна, стварыў вершаванае

Алімпія Замбжыцкая-Свянечніч на сходках вядлярні ў Вязьні. 1930-я

Уладзіслава Луцэвіч і Юзаф Замбжыцкі ля дома, дзе нарадзіўся Янка Купала. 1945 г.

Алімпія і Станіслаў Замбжыцкі. Мінск, 1874

Сядзібны дом маёнтка Вязьня. 1948 г.

Сямейная гісторыя роду Луцвічаў гербу "Навіна" тыповая для чынававай шляхты Рэчы Паспалітай. Пачынальнікам разгалінаванага роду быў Станіслаў Луцвіч. Яго сын Свасір Атрымаў прывілей на валоданне зямель у 1692 годзе. З таго часу прадкі паэта па мячы жылі на правым беразе Нёмана ля мястэчка Узда, дзе лясны даўней утваралі Магілянскую пушчу. Служылі ў войску Вялікага Княства Літоўскага, даслужыліся ў развіццёўскім маёнтку Святы Двор.

З архіўных дакументаў вядома цікавы факт: дзе будучага паэта Янкі Купалы Ануфрыя Луцвіч ад Лушыяна Неслухоўскага, бацькі будучага паэта Янкі Лучыны, атрымаў дакумент з далёкага Санкт-Пецярбурга, у якім наведвалася: "Правітэлюствыю сенаат, Департамента герольдыі, указом от 5 октября 1871 г. за № 4177 ... определят: роду Луцвевичей в дворянском достоинстве в настоящее время отказать...". Объявлят выпетприспавант: указ проствелю по сему делу Онуфрию Доминковичу Луцвевичу, жителствующому Игуменского уезда 1-го стана в застенке Лазаровщины". Пра атриманне сумнай весткі сведчаць аўтограф з яго подпісам: "1872 года февраля 21 дня. На стоящее предложение депутатского собрания мне сего числа объявлено".

Так Луцвічы, не мяняючы месца жыхарства, былі прысянаны да мінскіх мяшчана. Прадстаўніц апошняга пакалення Луцвічаў, які нарадзіўся ў Лазаравічцы — сын Ануфрыя і

тадзімкі, сабраны Валенціем Замбжыцкім і яго нападкам. Дом атчылі фруктовае сад з клянавой і ліпавай алтанкамі і вялікія кветнік, дзе красавалі дэкаратыўныя і лекавыя расліны. У комплексе двара уваходзілі гаспадарыя будынк: сван, адрывна, стайня, хлява, ток, вядлярня, ляўляня, сыварыва. Ворная зямля, лаг заробка будынка, звалася ў арнду за траціну ўраджко. Арандатары, якіх гаспадар забяспечваў жыллем, звалася "хатковымі".

Дом хатковых, які прытуліў сам'ю Луцвічаў у 1881—1883 гадах, знаходзіўся ля самага става. Праз цэнтральныя сены

вольны чак, шпачыры на гару Аратар, з якой струменілася вода мелі загад разбурьць усё будынік, блізка да чыгункі. Юзаф Замбжыцкі і пастух Рыгор Глацкі зачыніліся ў сядзібным доме і адмовіліся з яго выходзіць, рызкуючы быць спаленымі, і здарыўся суд — і людзі, і будынік ашчэлі!

Згодна з публікацыямі літоўскіх мастагаванаўцаў, нарадзіўся "Невярвічус" на тэрыторыі, якую сёння балдэслі да сучаснай Лівны. Згодна з сідалінік-мі дэдацыям, Ян Тысевіч, хучэй за усё, нарадзіўся ў Станіслававе (сёння — Івана-Франкоўск). Ну а ў Польшчы без аніякай пачала яшчэ ў 1945 годзе Уладзіслава Францаўна Луцвіч, архіваўнага пакленняні прадкам у святкаванні Дзёўдзі, Менавіта гэтая лэўдзі пераказалі сваім нападкам гонар за тое, што іх родныя тут стаў маімі радзімай Янкі Купалы. Ад іх мы ведаем, што паэт быў у Вязьніцы неаднойчы: клопачкам прыязявляюч у 1908 годзе, калі падпісаў гаспадарам свой першы зборнік "Жалейка"...

Сёлета юбілейны фест у Вязьніцы заплаваны на суботу, 9 ліпеня. Запрашаем!

Марыяна БАРТКОВА, загадчык аддзела навукова-экспазіцыйнай і выставачнай работы Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы

Юзаф Замбжыцкі — той чалавек, які ўратаваў свой родны дом у час дзюво сусветных войнаў, зборіў і дом арандатараў — "хатковых", — дзе жылі Луцві-

Ян Тысевіч — беларускі мастак, якога нібы й не было

Як на радзіму вярнуўся яшчэ адзін забыты творца

Дзе насамрэч нарадзіўся гэты мастак, якога з нейкай недарэчнай прычынай адносяць да самых розных краін, што мяжуюць з Беларуссю? Што, акрамя паходжання, аднаго яго з паэтамі і кампазітарамі Адамам Міцкевічам, Уладзіславам Сыракомлем, Станіславам Манюшкам і Міхалам Грушвічкім? І, нарэшце, што можа быць агульнага паміж Уладзіславам Невярвічам (сапраўднае імя мастака) і станцыяй сталічнага метрапалітэзна "Немаршанскі сад", якую плануецца увесці ў выкарыстанне ў 2023 годзе?

Пакаянна Магдалены, 1842 г.

Імя Уладзіслава Невярвіча, больш вядомага пад псеўданімам "Ян Тысевіч", таленавітага жывапісца, графіка, ілюстратара, жывіце якога ўжывалі ў XIX стагоддзі, падаеся, у Беларусі вельмі хіба што адзінак. Усёма не ўпэўнены, ці ёсьць у нас хоць адна з ягоных карцін. Калі б не выпадак, мо і я б прайшоў міма гэтай асобы. А цікаваць да яе нарадзілася падчас падытоўкі публікацыі пра кампазітара з Міншчыны Міхала Грушвічскага (гл. "К" 49, 2021). Аказалася, што адным з гавараных сведка на паўторным шлобце Грушвічскага з Леалявіч Ратвіцкага (1862 год) быў Юзафат Свідла, жанаты з Сідальнік Невярвіч, роднай сястрой мастака. Далейшыя пошукі інфармацыі далі вельмі дзіўныя вынікі.

А ШТО КАЖУЦЬ ФАКТЫ?

А факты кажучь наступнае. 18 (30) жніўня 1818 года ў Смылавіцкім касцёле прайшло даявэршанне хросту Уладзіслава Рохы Меньскава, сына яснавядомых Яхіма Невярвіча і Тэклі Немаршанскай, які нарадзіўся і быў ахрышчаны адной вадой 16 (28) мая 1814 года. Адыблося тое ў Марыябелішска, якія знаходзіліся ў Смылавіцкай парафіі, каля Мінска. Праўда, адносна года нараджэння прынамсі, бо ў метрыцы хросту яго сястры Віцэнтыі дадалі Феліцыяны сярджэжына, што яна таксама нарадзілася ў Марыябелішска, толькі на два месяцы раней за брата — 20 сакавіка (1 красавіка) 1814 года. Шлоб іх бацькі ўзв'яў у Лошышы 1 (13) мая 1810 года. Калі пра мінікі роду Невярвічаў пакуль што інфармацыі мала, то пра род маі мастака нам вядома крыху больш. У 1731 годзе ад Пруншанскіх продкаў Тэклі Немаршанскай набыў частку Лошышы, якая з таго часу вядома як Лошышы Немаршанска. У 1785 годзе ў самі Юзафа Немаршанскага і Кацярыны Шышкі (шлоб 1769 год) нарадзілася дзяўчынка, якая атрымала імя Марыя Тэклія Клара. Дзе ў гэтай

гісторыі Летува (сённяшняя Літва), Польшча альбо Украіна? Пытанне рытарычнае.

ВУЧОБА У ВІЛЬНІ І БЕНЕ

Дзе прайшлі дзіцячыя гады малодшага Невярвіча і дзе ён атрымаў пачатковую адукацыю, пакуль невядома. Каля 1830—1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тэй Венскай акадэміі мастацтваў. Спярша вучыўся малюнку, але амаль апазу атрымаў дазвол вучыцца ялічч і жывапісу. Акрамя гэтага, Тысевіч знаходзіў час на анатомію, французскую і нямецкую мовы. Дадаткова год наведваў

Аўтапартрэт, 1842 г.

Метрыка даявэршанна хросту Уладзіслава Невярвіча (з архіва аўтара)

майстэрню-школу славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ мастаком, Дзяўчыны заступіўшы ўпільныя вачыні, якія пагадзіліся плаціць за яго вучобу. Тысевіч апраўдзіўся ў Вену. У лістападзе 1838 года Тысевіч ступіў студэнтам славу-тата мастака Фрыдрыха фон Амерылінга і з таго лаявоу адукацыю, пакуль невядома. Пасля закрыцця 1831-га ён паступае ў Віленскі ўніверсітэт. Ёсьць меркаванне, што вучыўся ён жывапісу ў Яна Русэма. Але ў 1832 годзе Невярвіч быў арыштаваны і асуджаны на смерць. Смяротны прысуд, улічваючы ўзрост узростам і знешне да Уладзіслава, прызначылі на салдатчыну. Невярвіч, апраўданы ў віленскую лякарню, здолеў абысці так і не апынуўся ў Галіцыі. Стары шляхціч, які даў прытулак Невярвічу, не так даўно страшыў сына, падобнага ўзростам і знешне да Уладзіслава, і "прызнаў" бядажына за свайго сына. Так на свет паўтара прыйшоў Ян Тысевіч. Жыць юнаку прыйшлося, заробіўшы апаганізітам і настаўнікам. У гэты ж час у імя імя абудзілася марыясташ маста

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 397 01 63
(экскурсійнае бюро)

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Выстава беларускіх мастакоў **"Ніколі больш!"**, прысвечаная тэме генацыду беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны. **Да 5 ліпеня.**
- Выстава работ выпускнікоў Мінскага дзяржаўнага мастац-

кага каледжа імя А. К. Глебава **"Ступені майстарства"**, прысвечаная 75-годдзю каледжа. **Да 24 ліпеня.**- Выставачны праект **"Залаты век беларускага іканапісу. XVII стагоддзе"**. **Да 26 ліпеня.**

УНП 10037771

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8.
Тэл.: +375 (17) 203 07 92, +375 (29) 144 07 92, +375 (17) 327 11 66

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выставачны праект **"Шчаслівых перамож, свабодны мой народзе!"** да 140-годдзя Янкі Купалы і Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь. Дэманструюцца ўнікальныя рырэтэты са збораў Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы і Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. **Да 25 ліпеня.**
- Виртуальны музейны альбом **"Як нашы дзяды ваявалі"**.
- Інтэрактыўная праграма **"Усе вышэй, вышэй і вышэй..."** на пляцоўцы ля самалёта Li-2 – аб героях вайны і лётных падвёігах, а таксама цікавыя факты з гісторыі ваенна-транспартнага самалёта Li-2. **Кожную суботу і нядзелю з мая па верасень.**
- Майстар-класы ў Музеі для дзяцей – **пластылінавы жываліс і малюнак у тэхніцы гратаж (серада – нядзелю з 10.00 да 17.00).**

УНП 100235472

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВИЧА". КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І ПАЛОВЫ XIX СТ.

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: +375 17 363 77 96, +375 17 358 88 78

- **Пастаянная экспазіцыя.**

УНП 10037771

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ Ў МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37.
Тэл. 8 (0222) 65 07 57, 65 88 00

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Праграма **Art-lectorium "Зразумелае мастацтва"**. Праводзіцца заўсёды. Падабязненне на сайце музея (artmuseum.by) альбо па тэлефонах: 8 (0222) 65 02 03, 65 88 00.

УНП 10037771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1.
Тэл.: +375 (17) 243 10 41 (каса), +375 (17) 361 54 93

- **5 – Канцэрт "Беларускія прамеры" (12+)** – Аўтарскі праект Дамітрыя Шабці. Пачатак у 19.30.

- **8 – Канцэрт "Жамчужныя камерна-вакальнае лірыкі XX–XXI стагоддзя" (12+)**. Пачатак у 19.30.

УНП 19108152

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 90, (8-01596) 2 82 70

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Святочны канцэрт да Дня Незалежнасці.** Праграма падрыхтаваная студыяй **"On-Line"** – дзіцячы вакальны калектыв горада Баранавічы. **2 ліпеня. Пачатак у 13.00.** Месца правядзення: унутраны дворык Мірскага замка. Уваход на канцэрт вольны. Даведкі па тэлефонах: +375159636270, +375159636290.
- Квэст **"Таямніца двух куфраў"** (Таямніца князёў Радзівілаў). **9 ліпеня. Пачатак у 15.30.**
- **Вечар балета (12+)** – гала-канцэрт (без удзелу аркестра). Прадстаўляе Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр. **9 ліпеня. Пачатак а 21 гадзіне. Месца правядзення – унутраны двор Мірскага замка.**
- Выстава з фонду Віцебскага абласнога краязнаўчага музея **"Веков связующая нить"**. На выставе прадстаўлена калекцыя дэкаратывнай вышыўкі, вязання і пляцення канца XVIII – XIX стст., сабраная першым дырэктарам музея А.Р. Брэдуюскім, які быў калекцыянерам і вялікім знаўцам гэтага віду дэкаратывна-прыкладнага мастацтва. Месца

знаходжання – Слановая зала музея. **Да 10 ліпеня.**- Фотадакументальная выстава **"Без тэрміну даўнасці"**, прымеркаваная да Года гістарычнай памяці і прысвечаная генацыду беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатрызацыі для дзяцей і дарослых.
- Сямейная квэст-экскурсія **"Легенды і паданні Мірскага замка"** (група ад 2 да 5 чалавек).
- Экскурсія для дваіх **"Інтрыгі Кулідона"**.
- Экскурсія **"Падарожжа ў часе"** для дзяцей малодшага школьнага ўзросту.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **"Святочная стравя для князя па старадаўнім рэцэпце"**; **"Асаблівасці жаночага касцюма XVIII ст."**; **"Арганізацыя войска і вайсковае справа ВКЛ у XVI ст."**; **"Печы з каробкавай кафлі XVI – XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў"**.

УНП 590201541

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19.
Тэл.: +375177020602, 20660, +375295518051, +375291903149

- Палацавы ансамбль:**
- Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіал Нясвіжскага двара"**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
 - Выставачны праект Максіма Петруля **"deКанструкцыя"**. **Да 3 ліпеня.** У складзе пастаяннай экспазіцыі.
 - Часовая экспазіцыя **"GLORIA ARME: ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспехаў і зброі"**. **Да 23 кастрычніка.** Вялікая выставачная зала.
 - Выставачны праект, прысвечаны Году гістарычнай памяці, **"Пераўтварэння ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**. **Да 15 студзеня 2023 г.** У экспазіцыйным зале першага пусковага комплексу.
- Мерапрыемствы:**
- Квэсты: "Палацавыя таямніцы"; "Музычная скарбніца Нясвіжскага палаца".
 - **Віртуальныя выставы:** "Нясвіж – здабытак сусветнай культуры"
- Выстава Паўла Татарнікава **"Магнацкія двары і замкі Беларусі"**.
- "Пераўтварэння ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**.
- **Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных**

помніках і ландшафтных парках г. Нясвіжа.

- Ратуша:**
- **Пастаянныя экспазіцыі:**
 - **"Тарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX стст."**
 - **"Нясвіж у міжваенны час. Людзі падазеі"**.
 - **Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стст. "Культура часу"**. З фонду музея-запаведніка.
- Мерапрыемствы:**
- Экскурсія з элементамі гістарычнай гульні **"Музейныя вандрожкі"**.
 - Квэсты: **"Карта сямі каралеўстваў"**; **"Сакрэты старога закахальніка"**.
 - Сюжэтная-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнаў"**. **Да 25 чалавек.**
 - **"Дзень нараджэння ў Ратушы"**. Група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў.
 - **"Дзень нараджэння з Карамелькай (Лол Пчолкай)"**. Група ад 4 да 10 чалавек ад 4 да 12 гадоў.
- Архітэктурны помнік "Слуцкая брама":**
- Часовая экспазіцыя **"Храмавае дойлідства Нясвіжа"**. **Да 30 верасня.**

УНП 60020920

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Някрасава, 3. Тэл.: 399-09-78

- Выставачны праект **"Сальвадор Далі. Святое пасланне"** – графічная серыя вялікага мастака XX стагоддзя – яго ілюстрацыі да **Старога і Новага Запавятаў з прыватнага збору**. **Да 14 жніўня.**

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47. Тэл.: 242-78-14

- Выставачны праект **"Шагал. La Bible"**. **Да 28 жніўня.**
- Выстава **"Марк Шагал: мастацтва бачыць свет сэрцам"**. **Да 21 жніўня.**

УНП 192545414

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў В. РУБІЧЫ

Спарткомплекс "Рубічы", Мінскі раён.
Тэл.: +375 17 507 44 68

- **Пастаянная экспазіцыя.**

УНП 10037771

Гальшанскі замак. Фотафакт

Тут не пройдзе нага турыста, але журналісцкі дасант "Культуры" дакладна высадзіцца...

Крок за крокам

Вось ужо амаль два тыдні ў Арт-гасціўні "Высокае м'ста" працуе персанальная выстава фатаграфіі і аўтарскай інсталцыі Каярыны Кенігсберг "Крок за крокам". Праект падрыхтаваны сумесна з Беларускам саюзам мастакоў і Беларускай дзяржаўнай акадэміяй мастацтваў.

Выстава фатаграфіі і аўтарскай інсталцыі Каярыны Кенігсберг уключае фрагменты некалькіх праектаў, створаных з 2017 па 2022 гады. Дыяпазон прадстаўленых работ вельмі шырокі: фатаграфіі, выкананыя ва ўнікальнай аўтарскай тэхніцы, фотафільм, асамбляжы, калажы.

У кантэксце праекта "У сітуацыі нявызначанасці" — мноства невідавочных фактараў, якія абпаіраюцца на аўтарскі тэкст. Вялівы, што драбніцца ў асколках люстэркаў, увользіць у свет іншай рэальнасці, які кожны стварае сам для сябе.

Трыпціх "Уяўны пейзаж", "Поўня" і "Ліст" дае магчымасць для разважанняў, прычым "Уяўны пейзаж" можна імгненна ператварыць у пейзаж індывідуальны, варты толькі крыху пасунуць лінію ўмоўнага гарызонту.

Інсталцыі "Хвіліну таму", "Знікомая рэальнасць", "Ня-парныя звяз(э)кі" пабудаваныя на аптычных ілюзіях, гульні святла і цені, адлюстраванні і ўяўлення.

Фатаграфіі з серыі "Гараджане", фотафільм "Stardust" ("Зорны пыл") і серыя фатаграфій з праекта "Summerwind" ("Летні вецер") аб'яднаны ў экспазіцыі ў адзін раздзел, які паказвае розныя бакі жыцця гараджаніна: ад жорсткай паўсядзённай гонкі за знікомай рэальнасцю да расслабляльнага, нават бяздумнага апачынку на прыродзе.

Праект "Арт-санаторый" — іраінічнае выяўленне амаль бязмежных магчымасцей сучаснага мастацтва, куратарскай дзейнасці і яе навуковага асэнсавання — тых сфер, якія з'яўляюцца асноўнымі для аўтара выставаў.

Гэтая выстава — своеасаблівы калаж з думак аўтара, прадстаўлены ў розных формах. Усе гэтыя элементы ўтвараюць непаўторны візуальны код, які кожны глядач можа па-свойму расшыфраваць. Праект падштурхоўвае да разважанняў і дае магчымасць знайсці ў творчых мастацкіх адлюстраваннях сябе і сваіх пачуццёў.

Да 24 ліпеня 2022 года.

З пытаннямі размяшчэння рэкламы звяртайцеся па тэлефоне 8(017) 334 57 41.

Чытайце ў наступным нумары:

Як праходзіла дзяцінства нашых прапра-пра...прадзядуль і якія звычай ды забавоны яны мелі?

Дзе і калі ўзнікла першая беларуская ўстанова культуры, якой далі імя Янкі Купалы?

КУЛЬТУРА

Пераможца 2006 г. Гран-прі 2010 г. Пераможца 2022 г.

ШТОТЫДНОВАЯ ВЫДАВЕЦКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА ДЛІЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА)
Выдаецца з кастрычніка 1991 года.
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.
Рэдакцыйнае пасаджэнне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавечкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".
Дырэктар — ДУЛЕВІЧ Віктар Іванавіч.
Першы намеснік дырэктара — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна.
Прыёмная: (017) 334 57 41.
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Чашвёрты паверх.
Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.

Галоўны рэдактар — КРЫВАНОС Аляксандр Паўлавіч;
адказны сакратар — Галіна МАЛІНОВСКАЯ;
рэдактар аддзела: Яўген РАПІН;
аглядальнік рэдакцыі: Надзея БУНДЭВІЧ, Антон РУДАК;
Павел САПАВЕУ Ілья СВІРЬЦІН, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ, Даніл

ШЭЙКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ.
Сайт: www.kimpres.by.
E-mail: kultura.bel@yandex.by.
Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, чашвёрты паверх.
Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23.
Тэлефон-факс: (017) 334 57 41.
07 97, 334 57 41.
Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаасцю імя і імя

па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабасці нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рэдакцыі не рэдакцыюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.
*Матэрыял на правах рэкламы.

© "Культура", 2022.
Наклад 3172.
Індэксы 63875, 638752.
Рознічны кошт — па даномуленсці.
Падпісана ў друку 01.07.2022 у 18.00. Замова №1613.
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва "Беларускі Дам друку".
220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.